

Monumentnummer*: 506300

Smallepad 5
3811 MG Amersfoort
Postbus 1600
3800 BP Amersfoort
www.cultureelerfgoed.nl

T 033 421 74 56
E info@cultureelerfgoed.nl

Status rijkmonument
Inschrijving register* 10 februari 1997
Kadaster deel/nr 82911/59

Woonplaats* Rotterdam *Gemeente** Rotterdam *Provincie** Zuid-Holland

<i>Kadastrale gemeente*</i>	<i>Sectie*</i>	<i>Kadastraal object*</i>	<i>Appartement aanduiding</i>	<i>Grondperceel</i>
Kralingen	C			7092
Kralingen	C			7093
Kralingen	C			1996
Rotterdam	R			6906

Omschrijving**

Omschrijving parkaanleg van de begraafplaats.

Naar ontwerp van respectievelijk P. Adams, L. Springer en (mogelijk) J.T.P. Bijhouwer uitgevoerde parkaanleg van de Algemene Begraafplaats Crooswijk, met bijbehorende vak-indeling, beplanting en padenstelsels.

Het ontwerp voor de eerste aanleg stamt van stadsarchitect P. Adams en bestaat uit een achthoekig terrein met een geometrische indeling in drie stroken, die door een dwarspad elk weer in twee blokken worden verdeeld. Belangrijk in het ontwerp zijn het neo-classicistische poortgebouw en de prominent daarachter en centraal op de begraafplaats gesitueerde geometrische grafkelderheuvel. De beplanting beperkte zich in deze aanleg tot laanbeplanting langs het hoofdpad en de randen en een vrijer vormgegeven ingangspartij aan de Rotte.

Bij een uitbreiding in noordelijke richting in de jaren '80 van de negentiende eeuw werd de begraafplaats verrijkt met een singelbeplanting in landschappelijke stijl en de aanleg van een vak voor 1e klasse graven in landschappelijke stijl achter de grafkelderheuvel. Inmiddels was in dit deel van de begraafplaats door verzakking van de grond en het steeds weer ophogen van de grafvakken terpvorming ontstaan, waarbij de oost/west lopende lanen als holle wegen de grafvakken doorsnijden. Deze wegen werden geaccentueerd door beplanting.

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

In 1913/1915 wordt een volgende en grote uitbreiding van de begraafplaats gerealiseerd met een groenontwerp door Leonard Springer. De ingang wordt hierbij verlegd naar de Kerkhoflaan en gevormd door twee gespiegelde poortgebouwen in neo-renaissance trant. Van hieruit loopt een brede laan naar een aula, die de spil vormt voor het nieuwe padenplan aansluitend op het oude deel van de begraafplaats. De overgangsruijnte tussen het oude en nieuwe deel heeft een wat terughoudender karakter, terwijl de uitbreiding in oostelijke richting bestaat uit een uitbundig landschappelijk vormgegeven begraafpark. De grafvakken zijn geheel door beplanting omzoomd. Op twee plaatsen is er een doorzicht op de aula ontworpen. Langs de paden liggen de eerste klasse-graven, tegen een achtergrond van bomen en flinke struiken. Daarachter, meer aan het oog onttrokken liggen de lagere klasse-graven. Op markante punten in het park zijn monumenten aangelegd. De gehele uitbreiding is op één niveau ontworpen, de terpvorming van het oudere gedeelte is niet overgenomen.

In 1931 komt een laatste uitbreiding tot stand. De Boezem en de singel worden omgelegd ten behoeve van waterstaatkundige werken aan de verbinding tussen de Rotte en de Schie. De nieuwe uitbreiding bestaat uit een driehoekig terrein noordoostelijk van de begraafplaats. In het ontwerp, mogelijk van J.T.P. Bijhouwer, wordt de hoofdas tussen aula en ingang doorgetrokken. Samen met drie lanen hier min of meer loodrecht op, vormt dit de hoofdstructuur van de uitbreiding. Romdom de grafvakken komen hagen, alles wordt op een niveau afgewerkt. De sobere vormentaal wijkt sterk af van de dramatische effecten in het Springer-parkdeel uit 1913. Nu liggen overwegingen als rust en terughoudendheid ten grondslag aan het ontwerp.

Waardering:

In verschillende perioden tot stand gekomen begraafplaats-aanleg, gedeeltelijk in Engelse landschapstijl en gedeeltelijk in een geometrischer en zakelijker trant uitgevoerd, met bijbehorende gevarieerde padenstelsels, beplanting en vakindeling van algemeen belang wegens cultuur- en tuinarchitectuur- en funerair-historische waarde.

Hoofdcategorie

Uitvaartcentra en begraafplaatsen

Subcategorie

Begraafplaats en -onderdelen

Functie

Begraafplaats

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument